

Waarde collega's,

Dit was het laatste debat van 2014. Het was het jaar van de ramp met de vlucht MH17; het jaar waarin 298 mensen het leven lieten; het onschuldige slachtoffer werden van een gewapend conflict in het oosten van Oekraïne.

In de Kamer hebben we die ramp met elkaar herdacht. Waar ik vandaag bij wil stilstaan, is bij het werk dat er toen in de Kamer is verzet. Door Kamerleden, die terugkwamen van reces. En door al die griffiers en griffiemedewerkers, bodes, schoonmakers, voorlichters, verslagleggers, beveiligers, restaurantmedewerkers en al die anderen die je misschien niet altijd ziet, maar die wél nodig zijn om hier te vergaderen. Voor hen was het, juist in de periode dat ze een beetje konden bijkomen, extra druk. Zij deden dat zonder klagen.

Het geeft blijk van een enorme betrokkenheid. Niet alleen bij de Kamer en bij het Kamerwerk, maar vooral ook bij wat er in de samenleving gebeurt.

Wie ik in dit kader ook wil noemen, is de commandant van vliegbasis Eindhoven, Johan van Soest, en in zijn naam al die mensen bij Defensie, die de verschillende Kamerdelegaties zo warm ontvingen, alle zeven keer dat we aanwezig waren bij de aankomst van stoffelijke resten van de slachtoffers van de ramp.

Maar er was méér dat de Kamer bezig hield dit jaar. Ook op andere terreinen is er ongelooflijk hard gewerkt. De begrotingen hebben we ook dit jaar weer ruim op tijd weten af te ronden, en 'en passant' hebben we dit najaar ook een grote hoeveelheid wetsvoorstellen behandeld. Ik hoop voor ons allemaal dat we het aantal nachtelijke vergaderingen in 2015 kunnen terugschroeven.

2014 is ook het jaar waarin het aantal fracties opliep van elf in januari, naar vijftien vandaag. Vijftien fracties in de Kamer; het zal u misschien verbazen, maar dat is niet uniek. In de jaren '70 telde de Kamer wel eens zestien fracties. Sinds er fracties zijn, splitsen Kamerleden zich af. Het was even puzzelen, om iedereen weer een plek in het gebouw en in de zaal te geven. Maar het is, zoals altijd, gelukt.

Ondanks de onvoorspelbaarheid van het leven én de politiek, zal in 2015 veel hetzelfde blijven. We blijven ons inzetten voor het zo goed mogelijk functioneren van onze parlementaire democratie; voor het vertegenwoordigen van bijna 17 miljoen Nederlanders. Maar in een eigentijds parlement als het onze, blijven we onszelf ook vernieuwen. Zo zal het Kerstreces worden gebruikt om het rostrum aan te passen. Dit ouderwetse knoppenpaneel gaat, na jaren van trouwe dienst, met pensioen.

Als ik mijn hamer zo laat vallen, begint het reces. Maar dat doe ik niet voordat ik, traditiegetrouw, alle medewerkers van de Kamer én van de fracties heb bedankt voor hun inzet en betrokkenheid. Ook in 2014 hebben wij ons werk alleen kunnen doen, omdat zij dat mogelijk maakten.

Natuurlijk bedank ik ook de bijna 250 geaccrediteerde journalisten die hier rondlopen.

Dan rest mij alleen nog u en uw dierbaren, en natuurlijk ook de mensen die vanaf de publieke tribune of thuis meekijken, hele mooie kerstdagen en een goede jaarwisseling toe te wensen. Na zo'n bewogen jaar, hoop ik dat u de komende weken de tijd heeft om de batterij weer op te laden.

Ik zie u graag vol energie terug in 2015; het jaar waarin de Staten-Generaal – en dus ook de Tweede Kamer – haar tweehonderd jarig bestaan viert. Een jaar dus, om naar uit te zien.

Ik sluit de vergadering.